

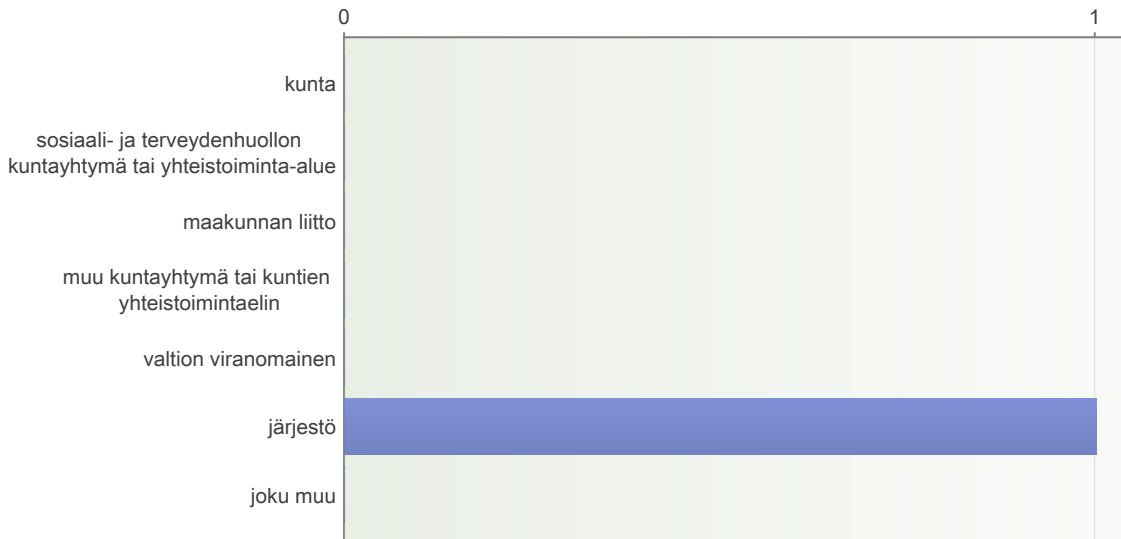
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Vapaa-ajattelijain Liitto ry	Esa Ylikoski	esa.k.ylikoski@gmail.com		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Ei vastauksia.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Ei vastauksia.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

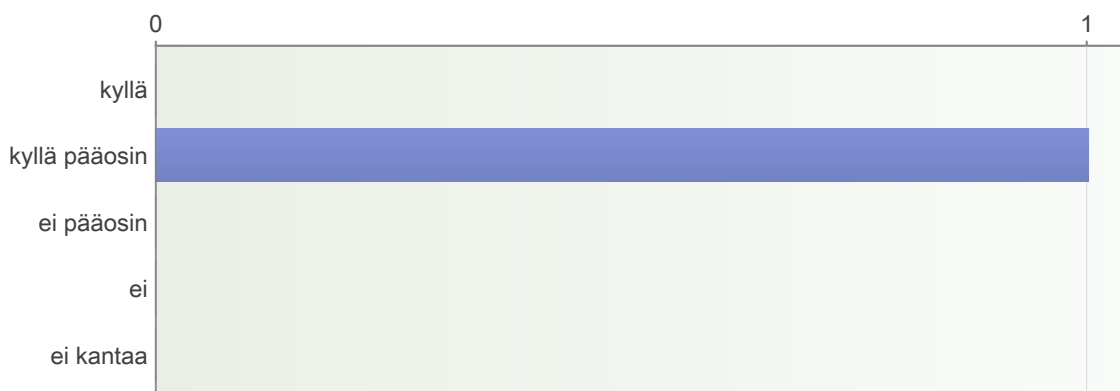
Ei vastauksia.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Ei vastauksia.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Esitämme lausunnossamme 3.11.2016 sote-lakipakettiin maakunnan tehtäviin myös hautaus-toimen, krematoriot ja tunnustuksettomat kappelit

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei vastauksia.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lausunto sote-lakipakettiin hautaustoimesta, krematorioista ja tunnustuksettomista kappeleista 3.11.2016

Vapaa-ajattelijain liitto uskonottomien ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestönä esittää, että perustettavien sote-alueiden tehtäviin lisätään hautaustoimi, krematorioiden ja tunnustuksettomien kappelien toiminta. Tämä on tarpeellista varautumista hautaustoimessa tarvittaviin muutoksiin.

Hautaustoimilain mukaan Evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tai seurakuntayhtymien tulee ylläpitää yleisiä hautausmaita. Tämä katsotaan julkiseksi tehtäväksi, ja samalla valtion budjetista myönnetään kirkolle tukea 114 miljoonaa euroa, valtaosalta juuri hautausmaiden ja niiden krematorioiden toimintaan.

Ev.-lut. kirkon seurakunnille säädettyyn hautausmaatoimintaan liittyy perusoikeusongelma ihmisten yhdenvertaisessa kohtelussa. Samalla julkiseen keskusteluun on noussut kirkon itsensäkin taholta realistinen skenaario kirkon julkisoikeudellisen erityisaseman lakkauttamisesta, jonka myötä myös hautausmaatoiminnasta yleisenä yhteiskunnallisena tehtävänä luovuttaisiin.

Syrjintää kappelien käytössä

Seurakuntien hautausmaille haudataan myös uskonottomia ja muita kirkkoon kuulumattomia vainajia. Hautausmailla on myös erityinen tunnustukseton alue. Hautaustoimilaissa lähtökohtana on vainajan vakaumuksen kunnioittaminen hautaamisessa. Hautaamisen yhteydessä pidetään kirkollisen siunauksen vaihtoehtona myös uskonottomia saattotilaisuuksia. Tällaiseen siviiliseremoniaan voi kuulua ei-kirkollinen puhe sekä uskonnotonta hautajaismusiikkia.

Siunaustilaisuuksia ja uskonottomia saattotilaisuuksia pidetään – tai pidettäisiin – tyypillisesti hautausmaiden kappeleissa, joista osa on samalla krematorion kappeleita. Kappelit kuuluvat luonnollisena osana hautausmaiden palvelurakenteeseen ja niiden käyttö on osana tavanomaista hautausseremonioiden kulkua niin tuhkauksiin liittyen ennen tuhkausta kuin arkkuhautauksissakin ennen vainajan haudalle viemistä.

Tällä hetkellä suuri osa seurakuntien hautausmaista ei myönnä kappelia uskonnottomiin saattotilaisuuksiin, vaan sitä saa käyttää vain papin toimittamiin vainajan siunauksiin. Myös Kirkkohallitus on suosittanut kappelien rajaamista vain uskonnollisiin siunaustilaisuuksiin. Toisaalta kuitenkin varsin monet seurakuntien hautausmaat myöntävät kappeleitaan mainittuihin uskonnottomiin siviiliseremonioihin.

Tilanne on tällä hetkellä hyvin epäyhdenvertainen, sattumanvarainen ja mielivaltainen. Esimerkiksi Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymä ja Hyvinkään seurakuntayhtymä myöntävät kappelia uskonnottomiin saattotilaisuuksiin, mutta Espoon ja Järvenpään seurakuntayhtymät eivät myönnä, Nastolan seurakunta myöntää, mutta Lahden seurakunta ei myönnä. Porin seurakuntayhtymä ei myönnä, vaikka kyseessä on krematorion kappeli. Näin uskonnotonta siviiliseremoniaa ennen tuhkausta ei voida toimittaa tuossa krematorion vieressä olevassa kappelissa samalla lailla kuin vainajan siunaamistilaisuutta. Kuitenkin kappelit ja krematoriot ovat osa hautausmaiden toimintaa, ja seurakunnat käyttävät valtion tukea ja palvelumaksuja myös kappelien toimintaan.

Tässä uskonottomien ja toisuskoisten syrjinnässä ei ole kyse kirkon kapinoivista seurakunnista, vaan Kirkkohallituksen yleisestä linjauksesta ja siten koko Ev.lut. kirkon kapinoinnista ihmisten yhdenvertaista kohtelua vastaan hautaustoimen yhteiskunnallisessa palvelutoiminnassa. Sen vuoksi on paikallaan, että sote-alueiden yhteyteen perustetaan hautausmaita ja krematorioita, joissa ihmisiä kohdellaan ja palvellaan yhdenvertaisesti, syrjimättä heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan riippumatta.

Kirkon julkisoikeudellisen aseman lakkaaminen

Kirkon tulevaisuuskomitean mietinnössä (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 47. Sivut 134-138) todetaan seuraavaa, lopussa myös hautaustoimen uudelleen järjestämisestä:

”Mikäli kirkon jäsenmäärän lasku johtaa sisäisen identiteetin tai ulkoisen kuvan huomattavaan muutokseen, on mahdollista, että paine yhteiskunnallisen aseman muuttamiseksi kasvaa samanaikaisesti. Siksi ei pidä sulkea pois sitä, että kirkko joko ulkopuolisen poliittisen paineen seurauksena tai omasta tahdostaan luopuu julkisoikeudellisesta asemastaan. Käytännössä tämä merkitsisi luopumista yhtäältä verotusoikeudesta, toisaalta kirkolle asetetuista julkisista tehtävistä. Lisäksi se muuttaisi radikaalisti kirkon asemaa yhteiskunnassa ja siirtäisi sen kokonaisuudessaan yhdistys- tai muun vastaavan lain piiriin.

...

Muutoksen seuraukset

Kirkon julkisoikeudellisen aseman lakkauttaminen edellyttäisi muutosta Suomen perustuslakiin ja useisiin muihin lakeihin. Nykyisen kirkkolain säilyttämiselle ei enää olisi perusteita, joten kirkkoa koskeva sääntely olisi mietittävä ja rakennettava uudestaan, pitkälti yhdistys- tai muun vastaavan lain varaan.

Lainsäädännön perustavaa laatua olevien muutosten ohella prosessin suurimpia kysymyksiä olisivat todennäköisesti kirkon uuden rahoituspohjan rakentaminen, hautaustoimen uudelleen järjestäminen sekä kirkon eläkejärjestelmän kohtalo.”

Tässä Ev.-lut. kirkon omassa mietinnössä ei ole paneuduttu yhdenvertaisuusnäkökulmaan, julkisen vallan neutraliteettiperiaatteen asettamiin vaatimuksiin. Niiden mukaan kirkon julkisoikeudellisen erityisaseman lakkaamiseen ei tarvitse odottaa kirkon jäsenosuuden laskua alle määränemmistön (2/3) tai jopa alle puoleen, niin kuin kirkko tuntuu ajattelevan. Yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden vaatimus myös uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta koskee hyvin pieniäkin vähemmistöjä, sillä itse asiassa se koskee kaikkia, jokaista yksilöä. Ihmisoikeusnäkökulmasta uskonnottomat ja muut uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat ovat tällä hetkellä jo erittäin suuri vähemmistö Suomessa. Se on myös edelleen suureneva ryhmä samaan tapaan kuin Pohjoismaissa ja Länsi-Euroopassa.

Näin ollen sote-alueissa on varauduttava siihen, että hautaustoimen julkinen palvelutehtävä ennen pitkää siirtyy julkisen vallan palveluksi samaan tapaan kuin synnytyssairaalatkin ovat. Sote-alueet voisivat hoitaa myös perustettavien krematorioiden ja niiden yhteydessä olevien tunnustuksettomien kappelioiden toimintaa. Hautauskulttuurihan on myös Suomessa muuttumassa nopeaa vauhtia siihen suuntaan, että tuhkaus yleistyy edelleen ja että vainajan tuhka haudataan tai sirotellaan kokonaan nykyisten hautausmaiden ulkopuolelle. Varsinkin tuhkan sirottelu maa- tai vesialueen omistajan luvalla on lisääntynyt ja lisääntymässä nopeasti. Näin ollen hautaustoimen osittainen irrottaminen ev.-lut. seurakuntien uskonnottomia syrjivästä toiminnasta voisi alkaa krematorioiden ja tunnustuksettomien kappelioiden perustamisella.

Useissa Euroopan maissa hautausoimi on pääosin julkisen vallan hoidossa. Esimerkiksi Tanskassa isoilla kunnilla on hautausmaita, vaikka on myös perinteisiä kirkkohautausmaita. Tässä lausunnossa on hahmoteltu saman tapaista sekamallia, jossa kirkkojen hautausmaat voivat jatkaa elämäänsä, mutta hautauskulttuurin monipuolistuessa uudistuvasta hautausoimesta suureneva osuus tapahtuu julkisiin palveluihin kuuluvien tunnustuksettomien krematorioiden kappelioiden kautta.

Vapaa-ajattelijoiden Liitto ry

Heidi FrimanEsa Ylikoski
varapuheenjohtajapäsihteeri

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Ei vastauksia.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Ei vastauksia.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystalouksissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Ei vastauksia.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Ei vastauksia.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Lausunto sote-lakipakettiin hautaustoimesta, krematorioista ja tunnustuksettomista kappeleista 3.11.2016

Vapaa-ajattelijain liitto uskonottomien ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestönä esittää, että perustettavien sote-alueiden tehtäviin lisätään hautaustoimi, krematorioiden ja tunnustuksettomien kappelien toiminta. Tämä on tarpeellista varautumista hautaustoimessa tarvittaviin muutoksiin.

Hautaustoimilain mukaan Evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tai seurakuntayhtymien tulee ylläpitää yleisiä hautausmaita. Tämä katsotaan julkiseksi tehtäväksi, ja samalla valtion budjetista myönnetään kirkolle tukea 114 miljoonaa euroa, valtaosalta juuri hautausmaiden ja niiden krematorioiden toimintaan.

Ev.-lut. kirkon seurakunnille säädettyyn hautausmaatoimintaan liittyy perusoikeusongelma ihmisten yhdenvertaisessa kohtelussa. Samalla julkiseen keskusteluun on noussut kirkon itsensäkin taholta realistinen skenaario kirkon julkisoikeudellisen erityisaseman lakkauttamisesta, jonka myötä myös hautausmaatoiminnasta yleisenä yhteiskunnallisena tehtävänä luovuttaisiin.

Syrjintää kappelien käytössä

Seurakuntien hautausmaille haudataan myös uskonottomia ja muita kirkkoon kuulumattomia vainajia. Hautausmailla on myös erityinen tunnustukseton alue. Hautaustoimilaissa lähtökohtana on vainajan vakaumuksen kunnioittaminen hautaamisessa. Hautaamisen yhteydessä pidetään kirkollisen siunauksen vaihtoehtona myös uskonottomia saattotilaisuuksia. Tällaiseen siviiliseremoniaan voi kuulua ei-kirkollinen puhe sekä uskonnotonta hautajaismusiikkia.

Siunaustilaisuuksia ja uskonottomia saattotilaisuuksia pidetään – tai pidettäisiin – tyypillisesti hautausmaiden kappeleissa, joista osa on samalla krematorion kappeleita. Kappelit kuuluvat luonnollisena osana hautausmaiden palvelurakenteeseen ja niiden käyttö on osana tavanomaista hautausseremonioiden kulkua niin tuhkauksiin liittyen ennen tuhkausta kuin arkkuhautauksissakin ennen vainajan haudalle viemistä.

Tällä hetkellä suuri osa seurakuntien hautausmaista ei myönnä kappelia uskonnottomiin saattotilaisuuksiin, vaan sitä saa käyttää vain papin toimittamiin vainajan siunauksiin. Myös Kirkkohallitus on suosittanut kappelien rajaamista vain uskonnollisiin siunaustilaisuuksiin. Toisaalta kuitenkin varsin monet seurakuntien hautausmaat myöntävät kappeleitaan mainittuihin uskonnottomiin siviiliseremonioihin.

Tilanne on tällä hetkellä hyvin epäyhdenvertainen, sattumanvarainen ja mielivaltainen. Esimerkiksi Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymä ja Hyvinkään seurakuntayhtymä myöntävät kappelia uskonnottomiin saattotilaisuuksiin, mutta Espoon ja Järvenpään seurakuntayhtymät eivät myönnä, Nastolan seurakunta myöntää, mutta Lahden seurakunta ei myönnä. Porin seurakuntayhtymä ei myönnä, vaikka kyseessä on krematorion kappeli. Näin uskonnotonta siviiliseremoniaa ennen tuhkausta ei voida toimittaa tuossa krematorion vieressä olevassa kappelissa samalla lailla kuin vainajan siunaamistilaisuutta. Kuitenkin kappelit ja krematoriot ovat osa hautausmaiden toimintaa, ja seurakunnat käyttävät valtion tukea ja palvelumaksuja myös kappelien toimintaan.

Tässä uskonottomien ja toisuskoisten syrjinnässä ei ole kyse kirkon kapinoivista seurakunnista, vaan Kirkkohallituksen yleisestä linjauksesta ja siten koko Ev.lut. kirkon kapinoinnista ihmisten yhdenvertaista kohtelua vastaan hautaustoimen yhteiskunnallisessa palvelutoiminnassa. Sen vuoksi on paikallaan, että sote-alueiden yhteyteen perustetaan hautausmaita ja krematorioita, joissa ihmisiä kohdellaan ja palvellaan yhdenvertaisesti, syrjimättä heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan riippumatta.

Kirkon julkisoikeudellisen aseman lakkaaminen

Kirkon tulevaisuuskomitean mietinnössä (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 47. Sivut 134-138) todetaan seuraavaa, lopussa myös hautustoimen uudelleen järjestämisestä:

”Mikäli kirkon jäsenmäärän lasku johtaa sisäisen identiteetin tai ulkoisen kuvan huomattavaan muutokseen, on mahdollista, että paine yhteiskunnallisen aseman muuttamiseksi kasvaa samanaikaisesti. Siksi ei pidä sulkea pois sitä, että kirkko joko ulkopuolisen poliittisen paineen seurauksena tai omasta tahdostaan luopuu julkisoikeudellisesta asemastaan. Käytännössä tämä merkitsisi luopumista yhtäältä verotusoikeudesta, toisaalta kirkolle asetetuista julkisista tehtävistä. Lisäksi se muuttaisi radikaalisti kirkon asemaa yhteiskunnassa ja siirtäisi sen kokonaisuudessaan yhdistys- tai muun vastaavan lain piiriin.

...

Muutoksen seuraukset

Kirkon julkisoikeudellisen aseman lakkauttaminen edellyttäisi muutosta Suomen perustuslakiin ja useisiin muihin lakeihin. Nykyisen kirkkolain säilyttämiselle ei enää olisi perusteita, joten kirkkoa koskeva sääntely olisi mietittävä ja rakennettava uudestaan, pitkälti yhdistys- tai muun vastaavan lain varaan.

Lainsäädännön perustavaa laatua olevien muutosten ohella prosessin suurimpia kysymyksiä olisivat todennäköisesti kirkon uuden rahoituspohjan rakentaminen, hautustoimen uudelleen järjestäminen sekä kirkon eläkejärjestelmän kohtalo.”

Tässä Ev.-lut. kirkon omassa mietinnössä ei ole paneuduttu yhdenvertaisuusnäkökulmaan, julkisen vallan neutraliteettiperiaatteen asettamiin vaatimuksiin. Niiden mukaan kirkon julkisoikeudellisen erityisaseman lakkaamiseen ei tarvitse odottaa kirkon jäsenosuuden laskua alle määräenemmistön (2/3) tai jopa alle puoleen, niin kuin kirkko tuntuu ajattelevan. Yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden vaatimus myös uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta koskee hyvin pieniäkin vähemmistöjä, sillä itse asiassa se koskee kaikkia, jokaista yksilöä. Ihmisoikeusnäkökulmasta uskonnottomat ja muut uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat ovat tällä hetkellä jo erittäin suuri vähemmistö Suomessa. Se on myös edelleen suureneva ryhmä samaan tapaan kuin Pohjoismaissa ja Länsi-Euroopassa.

Näin ollen sote-alueissa on varauduttava siihen, että hautustoimen julkinen palvelutehtävä ennen pitkää siirtyy julkisen vallan palveluksi samaan tapaan kuin synnytyssairaalatkin ovat. Sote-alueet voisivat hoitaa myös perustettavien krematorioiden ja niiden yhteydessä olevien tunnustuksettomien kappelien toimintaa. Hautauskulttuurihan on myös Suomessa muuttumassa nopeaa vauhtia siihen suuntaan, että tuhkaus yleistyy edelleen ja että vainajan tuhka haudataan tai sirotellaan kokonaan nykyisten hautausmaiden ulkopuolelle. Varsinkin tuhkan sirottelu maa- tai vesialueen omistajan luvalla on lisääntynyt ja lisääntymässä nopeasti. Näin ollen hautustoimen osittainen irrottaminen ev.-lut. seurakuntien uskonnottomia syrjivästä toiminnasta voisi alkaa krematorioiden ja tunnustuksettomien kappelien perustamisella.

Useissa Euroopan maissa hautausoimi on pääosin julkisen vallan hoidossa. Esimerkiksi Tanskassa isoilla kunnilla on hautausmaita, vaikka on myös perinteisiä kirkkohautausmaita. Tässä lausunnossa on hahmoteltu saman tapaista sekamallia, jossa kirkkojen hautausmaat voivat jatkaa elämäänsä, mutta hautausmaiskulttuurin monipuolistuessa uudistuvasta hautausoimesta suureneva osuus tapahtuu julkisiin palveluihin kuuluvien tunnustuksettomien krematorioiden kappelien kautta.

Vapaa-ajattelijoiden Liitto ry

Heidi FrimanEsa Ylikoski
varapuheenjohtajapääsihteeri

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Ei vastauksia.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Ei vastauksia.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Ei vastauksia.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Ei vastauksia.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Ei vastauksia.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Ei vastauksia.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Ei vastauksia.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Ei vastauksia.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Ei vastauksia.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Ei vastauksia.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Ei vastauksia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lausunto sote-lakipakettiin hautaustoimesta, krematorioista ja tunnustuksettomista kappeleista 3.11.2016

Vapaa-ajattelijain liitto uskonottomien ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestönä esittää, että perustettavien sote-alueiden tehtäviin lisätään hautaustoimi, krematorioiden ja tunnustuksettomien kappelien toiminta. Tämä on tarpeellista varautumista hautaustoimessa tarvittaviin muutoksiin.

Hautaustoimilain mukaan Evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tai seurakuntayhtymien tulee ylläpitää yleisiä hautausmaita. Tämä katsotaan julkiseksi tehtäväksi, ja samalla valtion budjetista myönnetään kirkolle tukea 114 miljoonaa euroa, valtaosalta juuri hautausmaiden ja niiden krematorioiden toimintaan.

Ev.-lut. kirkon seurakunnille säädettyyn hautausmaatoimintaan liittyy perusoikeusongelma ihmisten yhdenvertaisessa kohtelussa. Samalla julkiseen keskusteluun on noussut kirkon itsensäkin taholta realistinen skenaario kirkon julkisoikeudellisen erityisaseman lakkauttamisesta, jonka myötä myös hautausmaatoiminnasta yleisenä yhteiskunnallisena tehtävänä luovuttaisiin.

Syrjintää kappelien käytössä

Seurakuntien hautausmaille haudataan myös uskonottomia ja muita kirkkoon kuulumattomia vainajia. Hautausmailla on myös erityinen tunnustukseton alue. Hautaustoimilaissa lähtökohtana on vainajan vakaumuksen kunnioittaminen hautaamisessa. Hautaamisen yhteydessä pidetään kirkollisen siunauksen vaihtoehtona myös uskonottomia saattotilaisuuksia. Tällaiseen siviiliseremoniaan voi kuulua ei-kirkollinen puhe sekä uskonnotonta hautajaismusiikkia.

Siunaustilaisuuksia ja uskonottomia saattotilaisuuksia pidetään – tai pidettäisiin – tyypillisesti hautausmaiden kappeleissa, joista osa on samalla krematorion kappeleita. Kappelit kuuluvat luonnollisena osana hautausmaiden palvelurakenteeseen ja niiden käyttö on osana tavanomaista hautausseremonioiden kulkua niin tuhkauksiin liittyen ennen tuhkausta kuin arkkuhautauksissakin ennen vainajan haudalle viemistä.

Tällä hetkellä suuri osa seurakuntien hautausmaista ei myönnä kappelia uskonnottomien saattotilaisuuksiin, vaan sitä saa käyttää vain papin toimittamiin vainajan siunauksiin. Myös Kirkkohallitus on suosittanut kappelien rajaamista vain uskonnollisiin siunaustilaisuuksiin. Toisaalta kuitenkin varsin monet seurakuntien hautausmaat myöntävät kappeleitaan mainittuihin uskonnottomien siviiliseremonioihin.

Tilanne on tällä hetkellä hyvin epäyhdenvertainen, sattumanvarainen ja mielivaltainen. Esimerkiksi Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymä ja Hyvinkään seurakuntayhtymä myöntävät kappelia uskonnottomien saattotilaisuuksiin, mutta Espoon ja Järvenpään seurakuntayhtymät eivät myönnä, Nastolan seurakunta myöntää, mutta Lahden seurakunta ei myönnä. Porin seurakuntayhtymä ei myönnä, vaikka kyseessä on krematorion kappeli. Näin uskonnotonta siviiliseremoniaa ennen tuhkausta ei voida toimittaa tuossa krematorion vieressä olevassa kappelissa samalla lailla kuin vainajan siunaamistilaisuutta. Kuitenkin kappelit ja krematoriot ovat osa hautausmaiden toimintaa, ja seurakunnat käyttävät valtion tukea ja palvelumaksuja myös kappelien toimintaan.

Tässä uskonottomien ja toisuskoisten syrjinnässä ei ole kyse kirkon kapinoivista seurakunnista, vaan Kirkkohallituksen yleisestä linjauksesta ja siten koko Ev.lut. kirkon kapinoinnista ihmisten yhdenvertaista kohtelua vastaan hautaustoimen yhteiskunnallisessa palvelutoiminnassa. Sen vuoksi on paikallaan, että sote-

alueiden yhteyteen perustetaan hautausmaita ja krematorioita, joissa ihmisiä kohdellaan ja palvellaan yhdenvertaisesti, syrjimättä heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan riippumatta.

Kirkon julkisoikeudellisen aseman lakkaaminen

Kirkon tulevaisuuskomitean mietinnössä (Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 47. Sivut 134-138) todetaan seuraavaa, lopussa myös hautaus-toimen uudelleen järjestämisestä:

”Mikäli kirkon jäsenmäärän lasku johtaa sisäisen identiteetin tai ulkoisen kuvan huomattavaan muutokseen, on mahdollista, että paine yhteiskunnallisen aseman muuttamiseksi kasvaa samanaikaisesti. Siksi ei pidä sulkea pois sitä, että kirkko joko ulkopuolisen poliittisen paineen seurauksena tai omasta tahdostaan luopuu julkisoikeudellisesta asemastaan. Käytännössä tämä merkitsisi luopumista yhtäältä verotusoikeudesta, toisaalta kirkolle asetetuista julkisista tehtävistä. Lisäksi se muuttaisi radikaalisti kirkon asemaa yhteiskunnassa ja siirtäisi sen kokonaisuudessaan yhdistys- tai muun vastaavan lain piiriin.

...

Muutoksen seuraukset

Kirkon julkisoikeudellisen aseman lakkauttaminen edellyttäisi muutosta Suomen perustuslakiin ja useisiin muihin lakeihin. Nykyisen kirkkolain säilyttämiselle ei enää olisi perusteita, joten kirkkoa koskeva sääntely olisi mietittävä ja rakennettava uudestaan, pitkälti yhdistys- tai muun vastaavan lain varaan.

Lainsäädännön perustavaa laatua olevien muutosten ohella prosessin suurimpia kysymyksiä olisivat todennäköisesti kirkon uuden rahoituspohjan rakentaminen, hautaus-toimen uudelleen järjestäminen sekä kirkon eläkejärjestelmän kohtalo.”

Tässä Ev.-lut. kirkon omassa mietinnössä ei ole paneuduttu yhdenvertaisuusnäkökulmaan, julkisen vallan neutraliteettiperiaatteen asettamiin vaatimuksiin. Niiden mukaan kirkon julkisoikeudellisen erityisaseman lakkaamiseen ei tarvitse odottaa kirkon jäsenosuuden laskua alle määränemmistön (2/3) tai jopa alle puoleen, niin kuin kirkko tuntuu ajattelevan. Yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden vaatimus myös uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta koskee hyvin pieniäkin vähemmistöjä, sillä itse asiassa se koskee kaikkia, jokaista yksilöä. Ihmisoikeusnäkökulmasta uskonnottomat ja muut uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat ovat tällä hetkellä jo erittäin suuri vähemmistö Suomessa. Se on myös edelleen suureneva ryhmä samaan tapaan kuin Pohjoismaissa ja Länsi-Euroopassa.

Näin ollen sote-alueissa on varauduttava siihen, että hautaus-toimen julkinen palvelutehtävä ennen pitkää siirtyy julkisen vallan palveluksi samaan tapaan kuin synnytyssairaalatkin ovat. Sote-alueet voisivat hoitaa myös perustettavien krematorioiden ja niiden yhteydessä olevien tunnustuksettomien kappelioiden toimintaa.

Hautauskulttuurihan on myös Suomessa muuttumassa nopeaa vauhtia siihen suuntaan, että tuhkaus yleistyy edelleen ja että vainajan tuhka haudataan tai sirotellaan kokonaan nykyisten hautausmaiden ulkopuolelle. Varsinkin tuhkan sirottelu maa- tai vesialueen omistajan luvalla on lisääntynyt ja lisääntymässä nopeasti. Näin ollen hautaus-toimen osittainen irrottaminen ev.-lut. seurakuntien uskonnottomia syrjivästä toiminnasta voisi alkaa krematorioiden ja tunnustuksettomien kappelioiden perustamisella.

Useissa Euroopan maissa hautaus-toimi on pääosin julkisen vallan hoidossa. Esimerkiksi Tanskassa isoilla kunnilla on hautausmaita, vaikka on myös perinteisiä kirkkohautausmaita. Tässä lausunnossa on hahmoteltu saman tapaista sekamallia, jossa kirkkojen hautausmaat voivat jatkaa elämäänsä, mutta hautauskulttuurin monipuolistuessa uudistuvasta hautaus-toimesta suureneva osuus tapahtuu julkisiin palveluihin kuuluvien tunnustuksettomien krematorioiden kappelioiden kautta.

Vapaa-ajattelijoiden Liitto ry

Heidi FrimanEsa Ylikoski
varapuheenjohtajapäsihteeri

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.